

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.001.02.2018

P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/001 - Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.
Jednostka kontrolowana	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobolicach ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Stępień, kierownik MGOPS ² od dnia 26 stycznia 2004 r. (dowód: akta kontroli str. 3)
Podstawa prawna	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Maciej Mikulski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/197/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli była ocena prawidłowości wykorzystania przez MGOPS środków pochodzących z dotacji otrzymanych z budżetu państwa w 2017 r. na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej⁴, tj. na wsparcie rodzin w ramach Programu *Rodzina 500 plus* oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Kontrolą objęto:

- terminowość otrzymywania wnioskowanych środków dotacji na świadczenia z funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawcze,
- wykonanie wydatków na świadczenia z funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawcze, w tym efekty uzyskane w wyniku realizacji tych wydatków,
- działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych,
- prawidłowość sporządzenia i terminowość przekazania sprawozdań Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego, sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁵, oraz
- sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

MGOPS jest budżetową jednostką organizacyjną Gminy Bobolice, utworzoną w celu realizacji zadań własnych i zleconych gminie w zakresie pomocy społecznej. Do statutowych zadań Ośrodka należą zadania, polegające m.in. na:

- rozpoznawaniu potrzeb społecznych, analizie oraz ocenie ich źródeł, a także pobudzaniu społecznej aktywności w zaspokajaniu tych potrzeb,

¹ Dalej: MGOPS lub Ośrodek

² Dalej: Kierownik MGOPS.

³ Dz.U. z 2017 r. poz. 524, dalej: ustawa o NIK.

⁴ Dalej: zadania zlecone.

⁵ Dz.U. z 2017 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o pomocy uprawnionym do alimentów.

- rozpatrywaniu spraw i prowadzeniu postępowań związanych z przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń przewidzianych ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁶ oraz innymi ustawami, w tym świadczeń rodzinnych, wychowawczych i działań wobec dłużników alimentacyjnych,
- realizacji programów osłonowych i projektów socjalnych, wynikających z rozeznaczonych potrzeb oraz innych zadań wynikających z przepisów prawa lub zatwierdzonych przez Radę Miejską w Bobolicach,
- organizowaniu pomocy społecznej, pracy socjalnej i specjalistycznego poradnictwa socjalnego oraz koordynacji systemu pomocy społecznej w Gminie,
- sporządzaniu sprawozdań, analiz, ocen i informacji w zakresie realizowanych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 4-10)

IV. Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁷ wykorzystanie i rozliczenie przez MGOPS otrzymanych w 2017 r. środków pochodzących z dotacji celowych z budżetu państwa, przeznaczonych na realizację zadań zleconych z zakresu wsparcia rodziny w ramach Programu *Rodzina plus* oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Środki otrzymane na realizację powyższych zadań zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem (z wyjątkiem zawyżenia kosztów obsługi zadania dotyczącego wypłaty świadczeń w rozdziale 85502).

W 2017 r. wypłacono 11 709 świadczeń wychowawczych, które dotyczyły 1 064 dzieci oraz 1 424 świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz 102 uprawnionych osób.

Kwoty planowanych wydatków dotyczących kontrolowanych zadań zostały prawidłowo ujęte w planie finansowym MGOPS na 2017 r. Środki pochodzące z dotacji celowych zostały terminowo rozliczone, a niewykorzystane kwoty zwrócono na rachunek Urzędu Miejskiego w Bobolicach⁸, w terminie określonym w art. 168 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁹.

Sprawozdania budżetowe Rb-50 (o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej) zawierały dane zgodne z ewidencją księgową i były sporządzane przez MGOPS terminowo (sprawozdanie za I, III i IV kwartał).

Stwierdzone nieprawidłowości nie miały istotnego wpływu na kontrolowaną działalność i dotyczyły:

- nieprawidłowego rozliczenia środków z dotacji poprzez zawyżenie o 840 zł kosztów obsługi zadania, skutkującego koniecznością sporządzenia korekty rozliczenia wykorzystania środków z dotacji na wypłatę świadczeń w rozdziale 85502 oraz korekty sprawozdania Rb-50,
- nierzetelnego wyliczenia dochodów rodzin uprawnionych do świadczenia wychowawczego w przypadku siedmiu decyzji (z 40 objętych badaniem),
- sporządzenia i przekazania Burmistrzowi Bobolic sprawozdania Rb-50 za II kwartał 2017 r. z naruszeniem terminu, o którym mowa w załączniku nr 44 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹⁰,

⁶ Dz.U. z 2017 r., poz. 1769.

⁷ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

⁸ Dalej: Urząd.

⁹ Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.; dalej: ufp.

¹⁰ Dz.U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.; dalej: rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

- sporządzenia i przekazania Wojewodzie sprawozdania rzeczowo-finansowego za październik 2017 r. z naruszeniem terminu, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego¹¹.

V. Wyniki kontroli

Opis stanu
faktycznego

1. Dane ogólne

W 2017 r. MGOPS otrzymał środki pochodzące z dotacji z budżetu państwa (przekazane przez Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie¹² na rachunek Urzędu) w łącznej kwocie 11 818 928 zł, z czego:

- 10 907 455 zł na realizację zadań zleconych¹³,
- 911 473 zł na realizację zadań własnych gminy¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 11-14)

Informacja o planowanych wydatkach i źródłach ich finansowania, w tym środkach pochodzących z dotacji z budżetu państwa, zawartych w uchwale budżetowej Rady Miejskiej w Sianowie¹⁵ została przekazana 21.11.2016 r. kierownikowi MGOPS.

Ośrodek opracował projekt planu finansowego na 2017 r. obejmujący wydatki finansowane ze środków dotacji 28.11.2016 r. oraz, zgodnie z art. 249 ust. 2 upf, dostosował - 20.01.2017 r. - projekt tego planu do uchwały budżetowej.

(dowód: akta kontroli str. 17-46)

Plan ten pierwotnie przewidywał wydatki finansowane środkami pochodzącymi z dotacji celowych na realizację zadań zleconych w łącznej kwocie 10 497 000 zł. Ostatecznie, w wyniku zmian wprowadzonych w budżecie Gminy na 2017 r. (na podstawie decyzji Wojewody Zachodniopomorskiego¹⁶), plan wydatków związanych z wykonywaniem zadań zleconych w działach 852-Pomoc społeczna i 855-Rodzina został ustalony w kwocie 10 907 455 zł, z tego przeznaczono:

- 6 168 967 zł na realizację świadczeń wychowawczych wynikających z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci¹⁷ (rozdział 85501),
- 4 674 000 zł na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (rozdział 85502),
- 59 500 zł na składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów (rozdział 85213),
- 4 500 zł na finansowanie usług opiekuńczych (rozdział 85228),
- 355 zł na wypłatę dodatków energetycznych (rozdział 85215),

¹¹ Dz.U. poz. 1813.

¹² Dalej: ZUW.

¹³ W zakresie: opłacania i refundacji składek na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione, wypłaty dodatków mieszkaniowych, świadczeń wychowawczych, rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego i zasiłków dla opiekunów, usług opiekuńczych, świadczenia usług opiekuńczych, realizacji programu Karta Dużej Rodziny.

¹⁴ W zakresie opłacania i refundacji składek na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione, dofinansowanie wypłat zasiłków okresowych, zasiłków stałych, kosztów utrzymania Ośrodka i wypłatę dodatku dla pracownika socjalnego, dożywiania i pomocy żywnościowej dla najuboższych oraz finansowania, monitorowania i kontroli realizacji zadań w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, pomocy materialnej dla uczniów.

¹⁵ Uchwała Nr XXXVIII/191/2016 Rady Miejskiej w Sianowie z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy na rok 2017.

¹⁶ Dalej: Wojewoda.

¹⁷ Dz.U. z 2017 r. poz. 1851, ze zm.

- 133 zł na realizację programu Karta Dużej Rodziny (rozdział 85503).
(dowód: akta kontroli str. 10-14)

W wyniku realizacji zadań finansowanych środkami dotacji celowych uzyskano m.in. następujące efekty:

- przyznano 11 709 świadczeń w ramach Programu *Rodzina 500 plus* oraz 20 248 świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego i zasiłków dla opiekunów,
- odprowadzono 704 składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej,
- wypłacono 12 dodatków energetycznych,
- wydano 51 Kart Dużej Rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 12, 14)

2. Prawidłowość wykorzystania i rozliczenia środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa na zadania w zakresie wypłaty świadczeń wychowawczych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego

W 2017 r. MGOPS wydatkował środki pochodzące z dotacji celowych na zadania zlecone w wysokości 10 863 239 zł, co stanowiło 99,6% planu po zmianach, w tym:

- 6 159 034 zł na wypłatę świadczeń wychowawczych w ramach Programu *Rodzina 500 plus* (ujętych w rozdziale 85501), z czego 6 066 499 zł stanowiły świadczenia, a 92 535 zł koszty obsługi zadania,
- 4 644 363 zł na wypłatę świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego i zasiłków dla opiekunów (ujętych w rozdziale 85502), z czego 4 502 913 zł na wypłatę świadczeń i zasiłków (w tym 534 126 zł na świadczenia z funduszu alimentacyjnego) i 141 450 zł na sfinansowanie kosztów ich obsługi.

(dowód: akta kontroli str. 12, 14, 66)

Niewykorzystane środki przeznaczone na wypłatę świadczeń wychowawczych na kwotę 9 933 zł (rozdział 85501) i świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego oraz zasiłków dla opiekunów na kwotę 1 637 zł (rozdział 85502) zostały przekazane 31.12.2017 r. na rachunek Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 67-69)

Struktura organizacyjna MGOPS została dostosowana do prowadzenia zadań objętych kontrolą. Ich obsługą zajmowali się pracownicy Działu Świadczeń Rodzinnych Wychowawczych i z Funduszu Alimentacyjnego¹⁸, tj. czterech pracowników bezpośrednio obsługujących wnioskodawców (inspektor i dwóch referentów ds. świadczeń oraz pomoc administracyjna). Dwóch pracowników (inspektor i referent ds. świadczeń) odbyło szkolenia w zakresie procedur postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń wychowawczych i z funduszu alimentacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 75-107)

Jak wyjaśniła Kierownik MGOPS, w celu zapewnienia jak najlepszej obsługi świadczeniobiorców, z dniem 1.09.2016 r. Dział Świadczeń Rodzinnych został wyodrębniony i przeniesiony z siedziby MGOPS do budynku przy ul. Głowackiego w Bobolicach.

(dowód: akta kontroli str. 70-74)

Zgodnie z zarządzeniami Burmistrza Bobolic:

- nr 18/2016 z dnia 1.03.2016 r. - do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji z zakresu pomocy państwa w wychowaniu dzieci upoważnieni zostali kierownik

¹⁸ Dalej: Dział Świadczeń Rodzinnych.

MGOPS oraz dwóch pracowników pracy socjalnej (starszy specjalista i starszy pracownik),

- nr 114/2015 z dnia 13.07.2015 r. - do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji z zakresu pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego i upoważniony został starszy pracownik pracy socjalnej,

- nr 46A/2010 z dnia 14.06.2010 r. – do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w sprawach alimentacyjnych i podejmowania działań wobec dłużników upoważnieni zostali kierownik MGOPS oraz starszy specjalista pracy socjalnej.

(dowód: akta kontroli str. 108-110)

W 2017 r. MGOPS wykorzystał środki pochodzące z dotacji na wypłatę (łącznie):

- 11 709 świadczeń wychowawczych (z tego 11 647 przekazano w formie pieniężnej i 62 w formie rzeczowej). Liczba dzieci objętych pomocą wyniosła 1 064, co stanowiło 43,9% liczby dzieci z terenu Gminy (o 1,5% mniej niż w 2016 r.). Liczba rodzin objętych pomocą w poszczególnych miesiącach wahała się od 462 w październiku do 652 w marcu;
- 1 424 świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz 102 uprawnionych osób¹⁹. Liczba rodzin objętych pomocą w poszczególnych miesiącach wahała się od 35 w październiku do 84 w styczniu. W porównaniu do roku poprzedniego liczba wypłaconych świadczeń zmniejszyła się o 295, a wydatki na ich wypłatę zmalały o 134 133 zł²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 12-16, 113-156, 175-212)

W 2017 r. całkowite koszty obsługi zadań w przypadku:

- świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego i zasiłków dla opiekunów (rozdział 85502) wyniosły 141 450 zł (ze środków dotacji), co stanowiło 3,04% otrzymanej dotacji i dotyczyły: wynagrodzenia z pochodnymi (114 494 zł), zakupu materiałów i wyposażenia (5 910 zł), zakupu usług pozostałych (16 900 zł) i innych wydatków (4 146 zł);

- świadczeń wychowawczych (rozdział 85501) wyniosły 92 535 zł (ze środków dotacji), co stanowiło 1,5% otrzymanej dotacji i zostały przeznaczone na: wynagrodzenia z pochodnymi (62 770 zł), materiały i wyposażenie (15 172 zł), pozostałe usługi (11 753 zł), odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (1 531 zł) i pozostałe wydatki (1 309 zł).

(dowód: akta kontroli str. 47-66)

Stan należności MGOPS z tytułu nienależnie pobranych świadczeń:

- z funduszu alimentacyjnego wyniósł na koniec każdego kwartału 2017 r. odpowiednio: 10 860 zł, 9 973 zł, 11 436 zł i 10 711 zł i był większy na koniec 2017 r. w stosunku do roku poprzedniego o 7 083 zł;
- wychowawczych wyniósł na koniec każdego kwartału 2017 r. odpowiednio: 3 zł, 3 503 zł, 3 500 zł i 3 500 zł i był większy na koniec 2017 r. w stosunku do roku poprzedniego o 2 997 zł; w 2017 r. wydano cztery decyzje, ustalające nienależnie pobrane świadczenia, dwie decyzje o rozłożeniu tych należności na raty oraz jedną decyzję umarzającą taką należność.

(dowód: akta kontroli str. 66, 113-156, 175-212)

Analizą objęto trzy (z czterech) ww. spraw, dotyczących nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych, określonych na podstawie decyzji²¹ na łączną kwotę 4 000 zł. W dwóch przypadkach utrata prawa do tego świadczenia (na łączną kwotę

¹⁹ Dane za grudzień 2017 r.

²⁰ W 2016 r. z funduszu alimentacyjnego wydatkowano 668 259 zł na wypłatę 1 719 świadczeń.

²¹ Decyzje nr: ŚW-780/2016-693 z 7.07.2016 r., ŚW-337/2016-288 z 19.04.2016 r., ŚW-828/2016-507 z 7.09.2016 r..

1 000 zł) nastąpiła w wyniku ujawnienia uzyskania dochodu przez wnioskodawcę, zaś w jednym przypadku w wyniku dostarczenia postanowienia Sądu Rejonowego w Koszalinie o ograniczeniu władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi (świadczenie w łącznej kwocie 3 000 zł). We wszystkich analizowanych przypadkach zawiadomiono stronę o wznowieniu postępowania w sprawie przyznania świadczenia, wydano decyzje uchylające decyzje przyznające nienależne świadczenia oraz decyzje ustalające wysokość nienależnie pobranego świadczenia. Saldo należności do spłaty w tych trzech sprawach na 31.12.2017 r. wyniosło 3 500 zł (należność główna) i 165 zł (odsetki). W dwóch przypadkach należności (na łączną kwotę 3 665 zł rozłożono na raty, zaś w przypadku decyzji ŚW-828/2016-507 powstałe zadłużenie zostało spłacone 3.07.2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 213-216)

MGOPS nie sporządzał pisemnych analiz, dotyczących efektów rzeczowych osiągniętych w wyniku realizacji zadań objętych kontrolą, finansowanych środkami pochodzącymi z budżetu państwa.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że na bieżąco analizowano wydatki związane z realizacją tych zadań. Pracownik odpowiedzialny za ich realizację każdorazowo, wspólnie z główną księgową i kierownikiem, szczegółowo analizował potrzeby i MGOPS na bieżąco wnioskował o zwiększenie, bądź zmniejszenie transzy dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 73, 224-225)

Kierownik MGOPS zatwierdził, zarządzeniem nr 5/2017 z dnia 21.03.2017 r., procedury składania zapotrzebowania na środki z dotacji. Upoważnieni pracownicy MGOPS posiadający hasła dostępu do systemu CAS²², sporządzali i przesyłali (po zatwierdzeniu przez kierownika i głównego księgowego MGOPS) za pośrednictwem tego systemu zapotrzebowania na środki dotacji do ZUW.

(dowód: akta kontroli str. 239-240)

Zapotrzebowania składano w systemie CAS raz w miesiącu. MGOPS wystąpił do ZUW o zwiększenie środków na realizację zadań zleconych w zapotrzebowaniu na środki w rozdziale 85501, wysłanym 14.08.2017 r. (w kwocie 212 613 zł) i 20.10.2017 r. (w kwocie 8 534 zł).

W zapotrzebowaniu składanym w systemie CAS na środki w rozdziale 85502 wysłanym

- 12.06.2017 r. wykazano różnicę planu do potrzeb w kwocie 585 275 zł,
- 15.09.2017 r. wykazano różnicę planu do potrzeb w kwocie 211 689 zł,
- 20.10.2017 r. wykazano różnicę planu do potrzeb w kwocie 226 200 zł.

Pismem z 9.11.2017 r. MGOPS zwrócił się do Wojewody o zwiększenie dotacji w rozdziale 85502 o kwotę 190 000 zł.

(dowód: akta kontroli str. 241-291)

MGOPS otrzymywał środki dotacji zgodnie z zapotrzebowaniem, w terminach umożliwiających wypłatę świadczeń. W 2017 r. nie wystąpiły przypadki otrzymania środków w kwotach niższych od zapotrzebowanych.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że Urząd przekazywał środki finansowe na realizację zadań z zakresu świadczenia wychowawczego (rozdział 85501) i świadczenia z funduszu alimentacyjnego (rozdział 85502) w terminach i kwotach umożliwiających prawidłową realizację zadań.

(dowód: akta kontroli str. 72, 292-301)

Należności z tytułu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych na koniec 2017 r. wyniosły 7 162 383 zł, w tym 5 045 926 zł z tytułu należności głównej i 2 116 457 zł z tytułu odsetek. W stosunku do roku poprzedniego stan należności zwiększył się

²² Centralna Aplikacja Statystyczna.

o 771 457 zł, w tym należności głównej o 451 954 zł i odsetek o 319 503 zł²³. W 2017 r. wyegzekwowano od dłużników alimentacyjnych 174 484 zł. Wyegzekwowana kwota stanowiła 3,87% wypłaconych w 2017 r. świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 15-16, 66, 203)

MGOPS przekazywał Burmistrzowi Bobolic kwartalne sprawozdania Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za 2017 r. za I, III i IV kwartał w terminie określonym w załączniku nr 44 do rozporządzenia Ministra Finansów. w sprawie sprawozdawczości budżetowej. Sprawozdanie za II kwartał zostało sporządzone i przesłane z jednodniowym opóźnieniem. MGOPS wykazywał we właściwych kwotach wydatkowane środki pochodzące z dotacji na realizację zadań objętych badaniem.

(dowód: akta kontroli str. 47-66, 302-362)

Kwartalne sprawozdania z realizacji zadań związanych z wypłatą świadczeń z funduszu alimentacyjnego były sporządzane w systemie CAS terminowo i w formie określonej w rozporządzeniach Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 21 grudnia 2015 r.²⁴ (za I i II kwartał 2017 r.) oraz z dnia 28 września 2017 r.²⁵ (za III i IV kwartał 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 175-212)

Sprawozdania z realizacji Programu *Rodzina 500 plus* w 2017 r., w okresie za styczeń-wrzesień i listopad-grudzień były sporządzane i przekazywane do ZUW w systemie CAS, w układzie i terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego, tj. w § 3 ust. 1 rozporządzenia z dnia 18 lutego 2016 r.²⁶ (za styczeń-sierpień 2017 r.) i w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 września 2017 r.²⁷ (za wrzesień-grudzień 2017 r.). Sprawozdanie za październik 2017 r. było sporządzone i przekazane 10.11.2017 r., tj. z trzydniowym opóźnieniem.

(dowód: akta kontroli str. 114-155)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki w kwocie 144 032 zł, w tym:

- na kwotę 30 930 zł - na świadczenia z funduszu alimentacyjnego (5,8% ogólnej kwoty wydatków na te świadczenia), na podstawie dokumentacji dotyczącej 15 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia alimentacyjnego, złożonych w 2017 r. i zakończonych pozytywną decyzją,
- na kwotę 113 102 zł - na świadczenia wychowawcze (1,9% wydatków poniesionych na te świadczenia), wypłacone 40 świadczeniobiorcom, w oparciu o rozpatrzone wnioski i pozytywne decyzje (w tym 20 decyzji wydanych w okresie zasiłkowym 2016/2017 i 20 decyzji - w okresie zasiłkowym 2017/2018).

Badanie wykazało, że:

- w przypadku 15 wniosków dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego i 39 dotyczących świadczeń wychowawczych, terminowo wydawano decyzje i wypłacano objęte badaniem świadczenia; we wszystkich przypadkach

²³ Na koniec 2016 r. należności wynosiły 6 390 926 zł, z tego 4 593 972 zł należność główna, 1 796 954 zł odsetki.

²⁴ Dz.U. poz. 2324.

²⁵ Dz.U. poz. 1812.

²⁶ Dz.U. poz. 212.

²⁷ Dz.U. poz. 1813.

dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego i świadczeń wychowawczych wypłat dokonano w formie pieniężnej;

- wnioski o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego i prawa do świadczenia wychowawczego spełniały wymogi formalne i były analizowane pod względem kryteriów określonych odpowiednio w ustawach: o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- we wszystkich badanych przypadkach wniosek oraz załączone do wniosku dokumenty odpowiadały wymogom określonym w rozporządzeniach Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej:
 - z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego²⁸ oraz z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego²⁹,
 - z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenie wychowawcze³⁰ oraz z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego³¹;
- we wszystkich 15 badanych sprawach, dotyczących świadczeń alimentacyjnych oraz 33 - świadczeń wychowawczych, sposób ustalania dochodu był zgodny z wymogami ww. rozporządzeń Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
- we wszystkich badanych przypadkach decyzje wydawane były przez osoby upoważnione zarządzeniami Burmistrza Bobolic (z 13.07.2015 r., 1.03.2016 r. i 14.06.2010 r.).

(dowód: akta kontroli str. 108-110, 217-223, 228-238, 363-368)

Badanie dokumentacji działań podejmowanych przez MGOPS wobec siedmiu (z 204) dłużników alimentacyjnych dotyczących wyegzekwowania wypłaconych alimentów wykazało, że we wszystkich przypadkach bez zbędnej zwłoki podejmowano działania w celu uzyskania niezbędnych danych i informacji oraz przekazywano je komornikowi sądowemu i właściwym organom. Podejmowane działania obejmowały także informowanie o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników oraz wydawanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, tj. określone w art. 4-8a i art. 27 ust. 3 i 3a ustawy o pomocy uprawnionym do alimentów.

W wyniku podejmowanych w 2017 r. działań wyegzekwowano 525 zł, co stanowiło 0,05% ich całkowitego zadłużenia (i 0,5% zobowiązań tych dłużników wynikających z wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego).

(dowód: akta kontroli str. 369-373)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MGOPS rozliczając środki pochodzące z dotacji na realizację zadania w zakresie wypłaty świadczeń rodzinnych z funduszu alimentacyjnego i zasiłków dla opiekunów (rozdział 85502) nieprawidłowo obliczył należną kwotę (ze środków dotacji) na

²⁸ Dz.U. poz. 2229 – obowiązujące do 31.07.2017 r.

²⁹ Dz.U. poz. 1467 – obowiązujące od 1.08.2017 r.

³⁰ Dz.U. poz. 214 – obowiązujące do 31.07.2017 r.

³¹ Dz.U. poz. 1465 – obowiązujące od 1.08.2017 r.

pokrycie kosztów obsługi zadania. Ustalono je w wysokości łącznej 141 450 zł, na którą składała się suma kwot: 140 220 zł, tj. 3% środków dotacji planowanej w rozdziale 85502 oraz 1 230 zł za wydanie 41 decyzji w sprawie wypłaty świadczenia rodzicielskiego.

(dowód: akta kontroli str. 47-69, 374)

Zgodnie z art. 33 ust. 2a pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych³² koszty obsługi wypłaty świadczeń rodzinnych wynoszą: 3% otrzymanej dotacji na świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, nie mniej jednak niż 6 000 zł rocznie oraz 30 zł od wydanej decyzji administracyjnej w sprawie świadczenia rodzicielskiego. Również, zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy o pomocy uprawnionym do alimentów, koszty związane z podejmowaniem działań wobec dłużników alimentacyjnych i koszty obsługi świadczeń z tego funduszu wynoszą 3% otrzymanej dotacji na świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Prawidłowo rozliczone przez MGOPS (i należne Gminie) środki z tytułu kosztów realizacji zadania, wynieść powinny 140 610 zł (o 840 zł mniej niż faktycznie rozliczono), tj. 3% otrzymanych środków z dotacji - 139 380 zł (3% z 4 646 000 zł) oraz koszt wydania 41 decyzji dotyczących świadczeń rodzicielskich – 1 230 zł (41 wydanych decyzji x 30 zł).

(dowód: akta kontroli str. 47-69, 226)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że kwotę kosztów obsługi tego zadania wyliczono na podstawie planowanej dotacji, a nie dotacji otrzymanej, sugerując się tym, iż są to środki zablockowane. Kwota nieprzekazanej dotacji przez Wojewodę wynosi 28 000 zł (w odniesieniu do planu) i 3% z tej kwoty stanowią zawyżone koszty na obsługę świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 226-227)

2. Sprawozdanie kwartalne Rb-50 za II kwartał 2017 r. zostało sporządzone przez główną księgową MGOPS i przekazane Burmistrzowi Bobolic 11 lipca 2017 r., tj. z jednodniowym opóźnieniem w odniesieniu do terminu określonego w załączniku nr 44 do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

(dowód: akta kontroli str. 310-317)

Alicja Sobczak, Główna księgową MGOPS wyjaśniła, że sprawozdanie sporządzono i wysłano jeden dzień po terminie ze względów technicznych. *Nastąpiła awaria komputera, z którego wysyłane są sprawozdania i zainstalowana jest aplikacja SJO BESTIA. Po południu awaria została usunięta przez informatyka i sprawozdanie zostało wysłane następnego dnia.*

(dowód: akta kontroli str. 375-376)

3. Sprawozdanie z realizacji Programu *Rodzina 500 plus* za październik 2017 r. zostało sporządzone i przekazane do ZUW w systemie CAS z naruszeniem terminu określonego w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego, tj. z trzydniowym opóźnieniem.

(dowód: akta kontroli str. 141-145)

Marta Bączkowska, inspektor ds. świadczeń wyjaśniła, że powyższe opóźnienie wynikało z problemów technicznych systemu informatycznego.

(dowód: akta kontroli str. 173-174, 375-376)

³² Dz.U. z 2017 r. poz. 1952, ze zm.

Do wyjaśnień inspektora ds. świadczeń i głównej księgowej MGOPS nie załączono dokumentacji potwierdzającej wystąpienie w dniach 10.07. i 7-10.11.2017 r. problemów technicznych systemu informatycznego MGOPS.

(dowód: akta kontroli str. 173-174)

4. W przypadku siedmiu decyzji (z 40 objętych badaniem) sposób ustalania miesięcznego dochodu na jednego członka rodziny był niezgodny z wymogami rozporządzeń Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego, tj. dla decyzji nr:

a) ŚW-16/2017-615 z 10.02.2017 r. - przyznającej świadczenie na pierwsze dziecko w kwocie 500 zł na okres od 1.01.2017 r. r. do 30.09.2017 r. – do wyliczenia dochodu rodziny przyjęto jako dochód ojca dziecka kwotę 0 zł miesięcznie, pomimo że uzyskał on dochód od maja 2016 r. (podjął pracę w okresie od 4.05.2016 r. do 31.12.2017 r.) i należało w dochodzie rodziny uwzględnić dochód z tytułu tego zatrudnienia za czerwiec 2016 r., co - jak wynika z przedstawionych dokumentów - spowodowałoby przekroczenie kwoty 800 zł, tj. miesięcznego dochodu na jednego członka rodziny, uprawniającego do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko w 2016 r. Taki błąd został popełniony także podczas wydawania wcześniejszej decyzji nr 837/2016-615 z 13.09.2016 (przyznającej świadczenie na okres od 1.08.2016 do 30.09.2017 r., uchylonej decyzją z 4.10.2016 z dniem 1.10.2016 r.). Skutkowało to wypłatą nienależnego świadczenia w 2016 r. w łącznej kwocie 1 000 zł.

(dowód: akta kontroli str. 228-231, 237, 377-378)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że z *analizy dokumentacji załączonej do wniosku z 31.08.2016 r. wynika, że ojciec dziecka z dniem 3.08.2016 r. utracił zatrudnienie. W związku z tym dochód ojca dziecka był dochodem utraconym i wyniósł 0,00 zł. Zaświadczenie z dnia 4.10.2016 r. wskazuje, że ojciec dziecka podjął zatrudnienie w tej samej firmie od 4.08.2016 r. Po ponownej weryfikacji dokumentów okazało się, że w zatrudnieniu ojca dziecka nie było żadnego dnia przerwy, co spowodowało przyznanie nienależnie pobranych świadczeń w miesiącach sierpień – wrzesień 2016 r. W związku z powyższym MGOPS w Bobolicach podejmie działania mające na celu wyegzekwowanie nienależnie pobranych świadczeń.*

(dowód: akta kontroli str. 217-221)

b) ŚW-11/2017-731 z 3.02.2017 r. - przyznającej świadczenie na pierwsze dziecko w kwocie 500 zł na okres od 1.01.2017 r. do 30.09.2017 r. – do wyliczenia dochodu rodziny przyjęto jako dochód ojca dziecka kwotę 643,31 zł miesięcznie (dochód uzyskany w styczniu 2017 r.), pomimo że uzyskał on dochód z tytułu zasiłku dla bezrobotnych od września 2016 r. i jako dochód należało przyjąć dochód z miesiąca następującego po miesiącu w którym dochód uzyskano.

(dowód: akta kontroli str. 228-231, 237, 379)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że *do dochodu uzyskanego przez ojca dziecka przyjęto nieprawidłową kwotę, tj. 643,31 zł (zasiłek dla osób bezrobotnych za m-c poprzedzający złożenie wniosku). 26.02.2018 r. został wydrukowany raport z programu SEPI o świadczeniach pobranych przez ojca dziecka w Urzędzie Pracy za październik 2016 r., tj. dochód uzyskany w miesiącu następującym po miesiącu, w którym dochód uzyskano. Po ponownym przeliczeniu dochód rodziny w przeliczeniu na osobę wyniósł 614,90 zł. W związku z powyższym MGOPS w Bobolicach podejmie działania dotyczące zmiany decyzji w części dotyczącej uzasadnienia. Stwierdzona nieprawidłowość nie miała wpływu na wysokość należnego świadczenia wychowawczego.*

(dowód: akta kontroli str. 217-221)

c) ŚW-19/2017-738 z 16.02.2017 r. - przyznającej świadczenie na pierwsze dziecko w kwocie 500 zł na okres od 1.01.2017 r. do 30.09.2017 r. – do wyliczenia dochodu rodziny przyjęto jako dochód matki dziecka kwotę 1 391,51 zł miesięcznie, pomimo że w aktach sprawy brak było potwierdzenia dochodu uzyskanego w październiku 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 228-231, 237, 380)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że *we wniosku o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego znajdowała się notatka pracownika MGOPS w Bobolicach z informacją, że dochód z zaświadczenia jest dochodem za grudzień 2016 r. Dokonano weryfikacji. Z zaświadczenia wystawionego 26.02.2018 r. wynika, że dochód matki dziecka w październiku 2016 r. wyniósł 1 377,55 zł. Pomimo, iż kwota dochodu uzyskanego w październiku była różna od dochodu ujętego przy wyliczeniach, to nie wpłynęło to na słuszność przyznanego świadczenia.*

(dowód: akta kontroli str. 217-221)

d) ŚW 31/2017-740 z 3.07.2017 r. - przyznającej świadczenie m.in. na pierwsze dziecko w kwocie 500 zł miesięcznie na okres od 1.02.2017 r. do 30.09.2017 r. – do wyliczenia dochodu rodziny przyjęto jako dochód ojca dziecka kwotę 468,11 zł miesięcznie (dochód uzyskany w styczniu 2017 r.), pomimo że uzyskał on dochód z tytułu zasiłku dla bezrobotnych od sierpnia 2016 r. i należało przyjąć dochód z miesiąca następującego po miesiącu, w którym dochód uzyskano.

(dowód: akta kontroli str. 228-231, 237, 381)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że *do dochodu uzyskanego przez ojca dziecka przyjęto nieprawidłową kwotę za ostatni miesiąc, tj. 468,11 zł (zasiłek dla osób bezrobotnych za m-c poprzedzający złożenie wniosku). 26.02.2018 r. został wydrukowany raport z programu SEPI o świadczeniach pobranych przez ojca dziecka w Urzędzie Pracy za październik 2016 r., tj. dochód uzyskany w miesiącu następującym po miesiącu, w którym dochód uzyskano. Po ponownym przeliczeniu dochód rodziny w przeliczeniu na osobę wyniósł 614,90 zł. W związku z powyższym MGOPS w Bobolicach podejmie działania dotyczące zmiany decyzji w części dotyczącej uzasadnienia.*

(dowód: akta kontroli str. 217-221)

e) ŚW-99/2017-761 z 23.06.2017 r. - przyznającej świadczenie na pierwsze dziecko w kwocie 500 zł miesięcznie na okres od 1.05.2017 r. r. do 30.09.2017 r. - do dochodu rodziny nie doliczono dochodu ojca dziecka za czerwiec 2017 r., który podjął zatrudnienie od 4.05.2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 228-231, 237, 382)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że *w związku z tym, że wnioskodawczyni była w trakcie rozwodu, mąż nie udostępnił jej zaświadczenia od pracodawcy, oraz że po korekcie i uwzględnieniu dochodu ojca dziecka uzyskanego nie wpłynęło to na uprawnienie do świadczenia.*

(dowód: akta kontroli str. 217-221)

f) ŚW-200/2017-99 z 17.08.2017 r. - przyznającej świadczenie na pierwsze dziecko w kwocie 500 zł na okres od 10.01.2017 r. do 30.09.2018 r. – nieprawidłowo wyliczono dochód rodziny, odejmując od kwoty dochodu jednego z małżonków (uzyskanego przez okres pięciu miesięcy 2016 r.) wspólnego podatku rodziców dziecka za 12 miesięcy 2016 r., co zaniżyło kwotę dochodu i mogło spowodować przekroczenie progu dochodowego w kwocie 800 zł miesięcznie na jednego członka rodziny. Obliczony w błędny sposób miesięczny dochód na jednego członka rodziny wyniósł 791,62 zł.

(dowód: akta kontroli str. 232-238, 383)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że *w aktach sprawy brak jest PIT-11 matki dziecka. MGOPS wystąpi z prośbą o dostarczenie tego dokumentu w celu uzyskania kwoty podatku należnego matki dziecka.* Kierownik poinformowała ponadto, że wystąpi o interpretację do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotyczącą prawidłowości uwzględniania podatku dochodowego od osób fizycznych w takim przypadku i zobowiązała się do weryfikacji ww. decyzji po otrzymaniu odpowiedzi.

(dowód: akta kontroli str. 222-223)

g) ŚW-735/2017-157 z 25.10.2017 r. - przyznającej świadczenie na pierwsze i drugie dziecko w kwocie 1 000 zł na okres od 10.01.2017 r. do 30.09.2018 r. – w treści decyzji nieprawidłowo wpisano kwotę 0 zł dochodu na członka rodziny, pomimo że z akt sprawy wynikało, iż prawidłowo obliczony dochód wynosił 368,62 zł miesięcznie na członka rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 232-238, 384)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że *prawidłowy przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie został uwzględniony w treści decyzji. Był to błąd pisarski, niemający wpływu na przyznanie świadczenia.* Wyjaśniła także, że MGOPS podejmie działania w celu zmiany ww. decyzji w części uzasadnienia.

(dowód: akta kontroli str. 222-223)

5. Decyzja nr ŚW-715/2017-687 z 23.10.2017 r., przyznająca świadczenie wychowawcze została wydana po 178 dniach od dnia złożenia wniosku (28.04.2017 r.), w związku z czym wypłata należnego świadczenia nastąpiła z naruszeniem terminu określonego w art. 21 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Zgodnie z art. 21 ust. 2³³ tej ustawy, w przypadku złożenia wniosku w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego po 10. dniu miesiąca, świadczenie wychowawcze za dany miesiąc wypłaca się najpóźniej ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono wniosek.

(dowód: akta kontroli str. 228-231, 237)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że organem właściwym do wydania tej decyzji był Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego³⁴. MGOPS nie był organem właściwym do wydania decyzji, *dlatego musi wszcząć postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności tej decyzji.*

(dowód: akta kontroli str. 217-221)

Marszałek Województwa w tym przypadku wydał 20.06.2017 r. decyzję w sprawie przyznania świadczenia wychowawczego, na podstawie art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i na jej podstawie MGOPS był zobowiązany do wypłaty świadczenia wychowawczego.

(dowód: akta kontroli str. 228-231)

VI. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o:

1. Dokonanie korekty rozliczenia środków z dotacji na wypłatę świadczeń w rozdziale 85502 i przekazanie informacji Burmistrzowi Bobolic w celu dokonania zwrotu na rachunek Wojewody środków w kwocie 840 zł, odpowiadających zawyżonej kwocie dotacji przeznaczonej na obsługę zadania oraz skorygowanie sprawozdania Rb-50 za IV kwartał 2017 r.

³³ Obowiązującego do 1.08.2017 r.

³⁴ Dalej: Marszałek Województwa.

2. Wzmoczenie nadzoru nad:

- a) terminowością sporządzania i przekazywania sprawozdań,
- b) prawidłowym prowadzeniem postępowań w sprawach o świadczenia z funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawcze, w tym wydawaniem decyzji ustalających kwoty świadczeń nienależnie pobranych, w sytuacji przekroczenia progu dochodowego.

3. Dokonanie zmian siedmiu nieprawidłowo wydanych decyzji, m.in. z uwzględnieniem prawidłowo wyliczonego dochodu na jednego członka rodziny.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Szczecin, dnia marca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler
Maciej Mikulski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis